

Pavilon pro Slovanskou epopej, přístavba Veletržního paláce

Autor diplomové práce: Bc. Jiří Mach

Vedoucí diplomové práce: doc. Ing. Mgr. akad. arch. Petr Hájek

Diplomová práce Jiřího Macha se zabývá nelehkým, v českém prostředí mírně kontroverzním, tématem výstavních prostor pro trvalé umístění Muchovy Slovanské epopeje. Toto souborné dílo je laickou i odbornou veřejností přijímáno rozporuplně a potřeba zbudování samostatného pavilonu není obecně přijímaným faktem. Musím tedy předně ocenit diplomantovu odvahu poprat se s takto komplikovaným námětem.

Celá práce je po formální stránce dělena do několika kapitol. V první se autor zabývá samotným dílem – Slovanskou epopejí. Je zde zevrubně představeno všech dvacet obrazů, stejně tak informace o podmínkách jejich vzniku a dobových snahách o výstavbu dedikovaného pavilonu. Ve druhé části přistupuje k návrhu samotných výstavních prostor. Činí tak vestavbou a konverzí suterénních prostor před vstupem do Veletržního paláce v Praze patřícího Národní galerii. Stávající místnosti sloužící k navážení exponátů spolu s přílehlými rampami pro příjezd zásobování jsou rušeny a nahrazeny výstavním prostorem sestávajícím ze tří samostatných místností různých výškových úrovní vzájemně propojených rampami. Největší a zároveň nejvyšší z místností slouží expozici Slovanské epopeje, dvě menší, postranní prostory pak blíže nespecifikovaným výstavním účelům. Místnosti i exponáty jsou difúzně osvětleny shora kombinací umělého a přirozeného světla přiváděného pomocí sklobetonových tvárnic z předprostoru budovy. Řazení obrazů – řešení expozice je řešeno ve třech variantách. Všechny obrazy jsou buď umístěny do jednoho vizuálně propojeného celku, nebo tematicky rozřazeny do čtyř, respektive dvou oddělených skupin. V návaznosti na zrušené provozy zásobování navrhuje autor vytvoření nového zásobovacího vstupu spolu s nákladním výtahem při jižní fasádě Veletržního paláce. Ve struktuře domu došlo ještě k několika dalším úpravám – přidání nového „výtahu pro umění“ při severní hraně velké dvorany, posunutí šatny ke hraně malé dvorany, přidání „ateliérů“ tamtéž a přidání prostorů dílen do suterénu pod chodník v ulici Heřmanova. Ve třetí kapitole je řešen předprostor Veletržního paláce. Stávající členění na soubor ramp, chodníků a pásů zeleně je rušen a nahrazen povrchem ze sklobetonu svažující se směrem k ulici Dukelských Hrdinů. Diplomant navrhuje také úpravy samotné ulice spočívající ve zúžení jejího profilu a přidání stromořadí.

Umístění Slovanské epopeje do Veletržního paláce, respektive do suterénních prostor k němu těsně přiléhajících, považují za velmi dobré řešení. Využití zázemí Národní galerie, důstojné umístění v instituci celostátního významu, dobrá dostupnost městskou hromadnou dopravou, jsou jistě jeho klady. S otazníkem je pro mě řešení samotné expozice. To je zúženo do několika poněkud formálních variant bez aspirace na hlubší pochopení problematiky. Uvítal bych rozpracovanější návrh založený na analýze jednak předmětného uměleckého díla, dále pak způsobu vystavování obdobných uměleckých děl ve světě. Není jasný tok diváků v prostředí expozice. Pokud je expozice jednosměrná a divák ji opouští nově prodlouženým schodištěm na jižní straně, ocitne se relativně daleko od hlavního vstupu se šatnou. Toto řešení může způsobovat problémy při provozu galerie. Dva menší sály přiléhající hlavnímu výstavnímu sálu jsou bez zjevné funkce. Pokud mají sloužit jako doprovodná expozice, očekával bych její podrobnější návrh.

Snahu zrušit stávající zásobovací rampy umístěné před hlavní vstup do galerie vnímám pozitivně. Přemístění zásobování na chodník ulice Heřmanova ale nevidím jako příliš realistickou. Velký kamion zde nezastaví. Mnohdy objemná, cenná a hlavně choulostivá umělecká díla potřebují stálé prostředí i během přepravy. Teplotní šok není žádoucí. K určení optimálního nového místa zásobování by nicméně vedla řada jednání v širším kolektivu kurátorů, techniků, zástupců města, atp. Navržené zásobovací místo vnímám jako předběžné.

Nejsou mi jasné důvody dalších změn v půdoryse budovy. Například přemístění šatny a pokladny nemá žádnou příčinnou souvislost s nově budovanou expozicí. Nevylučuji, že tato změna může přispět ke zlepšení vstupních prostor Veletržního paláce. Diplomová práce mi ale neumožňuje danou změnu posoudit. Nesnažím se jí ani vysvětlit.

M. G. 2017
P. Hájek

Chápu snahu sjednotit plochu před hlavním průčelím Veletržního paláce. Jednolitá, nakloněná, v noci zářící plocha jako socha doplňující prostředí. Diplomant uvádí řadu příkladů využití daného místa. Použitý materiál, sklobeton, ale značně omezuje variabilitu místa a velmi znesnadňuje umísťování těžkých, nebo bodové zatížení vyvolávajících předmětů.

Diplomová práce Jiřího Macha obsahuje řadu nejasností a v některých aspektech nedostatek propracovanosti a především čitelnosti konceptu. Je mi to líto, protože základní rámec celé práce, umístění cyklu Slovanské epopeje do Veletržního paláce, byl stanoven hezky. I přes zmíněné nedostatky je ale dle mé rozvahy diplomová práce hodna obhájení. Hodnotím ji stupněm D.

Otázky na diplomanta:

1/ Proč jste pod chodník ulice Heřmanova umístil dílny? Suterénní prostory jsou velmi nákladné na výstavbu. Větší investice do suterénního umístění galerijních prostor vnímám jako adekvátní. Zvýšená investice do dílen dle mého soudu přiměřená není.

2/ Existuje ve světě objekt/instituce s podobným určením, tedy samostatný výstavní prostor pro jedno umělecké dílo / jeden soubor uměleckých děl?

V Praze dne 11. 6. 2017

Ing. arch. Martin Stoss